

Riktlinjer

Social förtur och socialt kontrakt

Typ av styrdokument: Riktlinje
Beslutande instans: Socialnämnden
Datum för beslut: 2022-03-22
Diarienummer: 2022.014 SN

Gäller för: Socialförvaltningen
Giltighetstid: 2022-04-01
Revideras senast: Vid behov
Dokumentansvarig: Rättshandläggare

Innehåll

1.	Inledning.....	3
1.1.	Bakgrund.....	3
1.2.	Syfte.....	3
2.	Ansvarsfördelning.....	3
2.1.	Rådande rättspraxis.....	4
3.	Handläggning.....	5
3.1.	Handläggning.....	5
3.2.	Ansökan om social förtur i bostadskön.....	5
3.3.	Socialt kontrakt enligt 4 kap. 2 § SoL.....	6

1. Inledning

Bristen på bostäder medför att allt fler har svårt att på egen hand få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden. Detta har bidragit till att allt fler bostadslösa personer vänder sig till socialtjänsten för att få hjälp med att finna en bostad eller för att få en bostad.

Socialtjänsten har ansvar för att stödja de människor som har särskilt behov av stöd och hjälp. Socialtjänsten har dock inte ansvar för att tillgodose behov av bostad som beror på allmän bostadsbrist, utan det åligger den enskilde att själv ansvara för sin boendesituation. Endast i undantagsfall har socialtjänsten en skyldighet att bistå enskilda personer med boendeinsatser.

1.1. Bakgrund

Socialförvaltningen har under många år samverkat med det kommunala bostadsbolaget AB Alingsåshem där socialförvaltningen årligen erhållit ett visst antal sociala förturer i bostadskön för särskilt utsatta personer som saknat bostad. Detta samarbete formaliserades genom ett samarbetsavtal 2016-09-05 mellan socialförvaltningen och AB Alingsåshem. Förturerna fördelas enligt de kriterier som är fastställda mellan parterna. Enligt AB Alingsåshem är nuvarande kötid 10 år för att erbjudas en lägenhet inom deras bestånd.

1.2. Syfte

Riktlinjens syfte är att tydliggöra socialtjänstens ansvarsområde för bostadslösa samt ge stöd vid handläggning av ärenden om social förtur och socialt kontrakt.

Enligt barnkonventionen ska barns rättigheter särskilt beaktas och enligt socialtjänstlagen ska barnets bästa alltid vara vägledande vid beslut som berör barn.

2. Ansvarsfördelning

Kommunens bostadsförsörjningsansvar styrs av Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, som syftar till att kommunen ska skapa goda förutsättningar för att alla i kommunen ska leva i goda bostäder och främja ändamålsenliga åtgärder för att bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Varje kommuninvånare har ansvar för att ordna sin egen bostad, utifrån de förutsättningar som råder på bostadsmarknaden. Det kan bland annat innebära att vara inskriven i bostadsköer, söka bostäder på den allmänna bostadsmarknaden, ta hjälp av sitt nätverk samt att anpassa sin bostad och det geografiska området för sitt bostadssökande efter rådande omständigheter.

Socialtjänsten har en lagstadgad skyldighet enligt socialtjänstlagen, SoL, för bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § SoL för personer med funktionsnedsättning samt enligt 6 kap. 1 § SoL för placering i familjehem, hem för vård och boende och stödboende till personer som behöver vård under en begränsad period.

Utöver ovanstående lagstadgade skyldigheter följer av socialtjänstlagen inget generellt ansvar för socialtjänsten att ordna boende till bostadslösa. Som beskrivits ovan har kommunen ett övergripande ansvar för bostadsförsörjningen, medan den enskilde har ansvar för att ordna sin egen boendesituation utifrån de förutsättningar som finns.

Socialtjänsten har alltså inte någon allmän skyldighet att ordna bostad men det finns en skyldighet att tillförsäkra kommuninvånarna en skälig levnadsnivå.

2.1. Rådande rättspraxis

För att socialtjänsten ska ha en skyldighet att ordna boende, och inte enbart lämna ekonomiskt bistånd för boendekostnader (hyra), krävs att sökanden saknar möjlighet att själv anskaffa en bostad samt att denne helt saknar bostad.

Socialtjänstens ansvar inträder när rätt till bistånd föreligger enligt 4 kap. 1 § SoL. Aktuell rättspraxis slår fast att boende betraktas som livsföring i övrigt. Av det följer att socialtjänsten kan utge bistånd till boende om alla andra möjligheter är uttömda och behovet således inte kan tillgodoses på annat sätt.

För att den enskilde ska vara berättigad till bistånd i form av boende enligt 4 kap. 1 § SoL ska, enligt rådande praxis (RÅ 2004 ref. 130, RÅ 1990 ref. 119) följande kriterier vara uppfyllda:

1. Den enskilde ska vara helt bostadslös.
2. Den enskilde ska ha speciella svårigheter att på egen hand anskaffa bostad. Detta avser speciella svårigheter hos den enskilde (saknar förmåga), inte generella svårigheter i en stor stad med bostadsbrist, och/eller en nyanländ som inte kan språket.
3. Den enskilde ska tillhöra en socialt utsatt grupp som kan behöva särskild hjälp att anskaffa en bostad.

Omständigheter som typiskt sett har ansetts medföra svårigheter att på egen hand ordna bostad är till exempel vissa fall av psykisk sjukdom, missbruk, vräkningshistorik eller betydande skulder.

Utöver ovanstående ska behovet inte kunna tillgodoses på annat sätt än genom bistånd från socialtjänsten. Det innebär bland annat att den enskilde ska vara aktivt bostadssökande och göra vad den kan för att försöka undanröja de svårigheter som eventuellt finns när det kommer till anskaffande av bostad. Det kan till exempel innebära att den enskilde har gjort vad den kan för att avbetala skulder, göra upp avbetalningsplaner eller tagit emot hjälp och stöd i sitt bostadssökande.

3. Handläggning

3.1. Handläggning

Ärenden om att ansöka om social förtur i AB Alingsåshems bostadskö och socialt kontrakt handläggs på enhet Stöd och försörjning, enhet Vuxna och enhet Unga vuxna och socialpsykiatri på avdelning Vuxna. Anledningen till begränsning i vilka enheter på förvaltningen som handlägger dessa ärenden är att en person som är under 18 år är omyndig och saknar rättshandlingsförmåga och kan därför inte ingå avtal enligt 9 kap 1 § föräldrabalken, FB.

Enligt kammarrätten i Stockholm (mål nr 3241-02) är social förtur till bostad inte bistånd enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen, SoL. Socialnämnden kan dock enligt 4 kap. 2 § SoL ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL om det finns skäl för det.

Beslut i form av ansökan om social förtur fattas enligt 4 kap. 2 § SoL. Vid beslut enligt 4 kap 2 § SoL ska alltid ett skriftligt avslagsbeslut enligt 4 kap 1 § SoL lämnas. Social förtur är ingen insats, det är endast ett beslut, att socialnämnden ansöker om social förtur åt den enskilde.

3.2. Ansökan om social förtur i bostadskön

Socialförvaltningen har ett samarbetsavtal med AB Alingsåshem att socialförvaltningen för särskilt utsatta personer kan ansöka om social förtur i AB Alingsåshem bostadskö. AB Alingsåshem måste alltid godkänna personen som hyresgäst, varför vi inte kan lova en enskild att den kommer få en lägenhet via social förtur.

Enligt avtalet är förturer till lägenheter avsett för hushåll som av sociala eller andra skäl inte på egen hand kan ordna bostad men som, med eller utan stöd, klarar att efterleva hyreslagens krav och därmed kan bo i ett integrerat boende inom det ordinarie bostadsbeståndet hos AB Alingsåshem.

Följande kriterier för social förtur i lägenhetskön är fastställda i överenskommelsen mellan socialförvaltningen och AB Alingsåshem.

- Ärenden som rör våld i nära relationer där det föreligger risk för eller hot om allvarlig skada. Två förturer per år är även vikta för Kompotten ärenden.
- Personen är placerad på institution/familjehem och en bostad är en förutsättning för att placeringen skall kunna avslutas, så kallad "hemtagning".
- Personen tillhör en socialt utsatt grupp som behöver särskild hjälp till boende, exempelvis på grund av missbruk och/eller psykisk funktionsnedsättning.
- Personen ska ha starka medicinska skäl, vilka styrks av läkarintyg, till en särskilt utformad bostad.

Dessutom gäller följande villkor;

- Personen ska vara folkbokförd och ha sin dygnsvila i Alingsås kommun.
- Personen ska vara registrerad i AB Alingsåshems bostadskö.
- Det ska vara omöjligt för personen att bo i andra hand eller som inneboende.
- Det ska vara omöjligt att via ordinarie bostadskö få en lägenhet som tillgodoser behovet av bostad.
- Personen ska inte ha förmågan att lösa sin boendesituation på egen hand även om ovanstående kriterier och villkor uppfylls.

3.3. Socialt kontrakt enligt 4 kap. 2 § SoL

Om den enskilde inte godkänns som förstahandshyresgäst av AB Alingsåshem vid beviljandet av social förtur finns möjlighet att bevilja bistånd i form av socialt kontrakt. Målet är att socialnämnden med hyresvärdens godkännande ska kunna överlåta förstahandskontraktet till den enskilde efter en provotid om 12 månader.

AB Alingsåshem, men även andra hyresvärdar, kan ställa krav på socialt kontrakt vid avsaknad av boendereferenser, att det inte är möjligt att begära in boendereferenser från sekretessmarkerade personer utifrån våld i nära relation, negativa boendereferenser på grund av tidigare avhysning, hyresskuld eller störningar samt vid vräkningsförebyggande arbete utifrån att hyresvärden begär att socialnämnden övertar hyresavtalet under en överenskommen provotid för att den enskilde ska kunna bo kvar.

En förutsättning för överlåtelse av förstahandskontraktet är att personen sköter sina åtaganden som hyresgäst, särskilt gällande hyresinbetalningar, att inte orsaka störningar och att inte skuldsätta sig eller få betalningsanmärkningar under biståndstiden. Bistånd till socialt kontrakt förutsätter ett aktivt arbete från den enskilde och socialsekreteraren för att den enskilde exempelvis ska komma tillrätta med sin skuldsituation om det är skälet till att personen inte godkänts som förstahandshyresgäst av hyresvärden.

Ett socialt kontrakt är ett bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL. Vid beslut enligt 4 kap 2 § SoL ska alltid ett skriftligt avslagsbeslut enligt 4 kap 1 § SoL lämnas. Socialt kontrakt beviljas för en period om 14 månader, där en kontakt ska tas med AB Alingsåshem vid 12 månader med en begäran om att hyresavtalet ska överlåtas till den enskilde. Om AB Alingsåshem inte överlåter hyresavtalet till den enskilde omprövas biståndet. För överenskommelse med andra hyresvärdar får biståndets längd avgöras i varje enskilt fall, dock längst en period om 12 månader vid första beslutet.